

OECD *Multilingual Summaries*

OECD Economic Outlook, Volume 2019 Issue 2

Preliminary version

Summary in Slovenian

Preberite celotno knjigo na: 10.1787/9b89401b-en

Pogled na gospodarstvo OECD, letnik 2019, številka 2

Predhodna različica

Povzetek v slovenščini

Spremembe politik, ki bi obrnile gibanja

V zadnjih dveh letih so se svetovna gospodarska rast in pričakovanja v pogojih nenehne negotovosti glede politik ter šibkih trgovinskih in investicijskih tokov vztrajno slabšala. Tako zdaj ocenjujemo, da je bila rast svetovnega BDP letos 2,9 % in predvidevamo, da bo v obdobju 2020–21 ostala na ravni okrog 3 %, kar je nižje od 3,5-odstotne stopnje, napovedane pred enim letom, in tudi najšibkejša rast po svetovni finančni krizi. Kratkoročna pričakovanja glede posameznih držav so po drugi strani različna in odvisna od pomena trgovine za njihovo gospodarstvo. Rast BDP v Združenih državah se bo do leta 2021 po pričakovanjih upočasnila na 2 %, medtem ko se bo na Japonskem in v evrskem območju gibala okrog 0,7 oziroma 1,2 %. Kitajska rast se bo še naprej zmanjševala, in sicer na približno 5,5 % do leta 2021. Okrevanje drugih tržnih gospodarstev v vzponu bo ob neravnovesjih v mnogih od njih po pričakovanjih le skromno. Na splošno so stopnje rasti pod potencialnimi.

Splet denarnih in fiskalnih politik je neuravnotežen. Centralne banke so ukrepe sproščanja izvajale odločno in pravočasno, s čimer so deloma zmanjšale negativne učinke trgovinskih napetosti ter pomagale preprečiti nadaljnje hitro slabšanje gospodarskih pričakovanj. S tem so tudi tlakovale pot strukturnim reformam in drznim javnim investicijam za krepitev dolgoročne rasti, kot so izdatki za infrastrukturo za spodbujanje digitalizacije in podnebne spremembe. Po drugi strani je fiskalna politika, z izjemo nekaj držav, do danes nudila le skromno podporo, pa še to ne s poudarkom na investicijah, medtem ko so naraščale cene premoženja.

A najbolj skrb vzbujajoče je dejstvo, da se pričakovanja še naprej slabšajo, kar bolj kot kakršen koli ciklični šok zrcali neizvedene strukturne spremembe. Podnebne spremembe in digitalizacija ostajata tekoči strukturni spremembi za naša gospodarstva. Poleg tega se trgovina in geopolitika odmikata od multilateralne ureditve iz 90. let. Bila bi napaka, če bi na področju politik te premike razumeli kot začasne dejavnike, ki jih lahko rešujemo z denarno ali fiskalno politiko: gre za strukturne dejavnike. V odsotnosti jasnih političnih usmeritev glede omenjenih štirih tem, bo negotovost še naprej visoka in v breme možnostim za rast.

Pomanjkanje usmeritev glede politik, ki bi reševale težave na področju podnebnih sprememb, ovira investicije. Število izrednih vremenskih dogodkov se povečuje, nezadostni ukrepi politik pa bi njihovo pogostost lahko še okrepili. Povzročijo lahko večje motnje gospodarske aktivnosti na kratki rok, dolgoročno škodo kapitalu in zemlji ter neurejene migracijske tokove. Prilagoditveni načrti so še v povojih, blažitev, to je zmanjševanje odvisnosti od fosilnih goriv prek ukrepov, kot je davek na ogljikov dioksid, pa se je izkazala za tehnično in politično zahtevno. Vlade morajo hitro ukrepati: brez jasne usmeritve glede cen ogljikovega dioksida, standardov in pravne ureditve ter brez potrebnih javnih investicij bodo podjetja odlašala z investicijskimi odločitvami, kar bo imelo hude posledice za rast in zaposlenost.

Digitalizacija preoblikuje finance, poslovne modele in vrednostne verige skozi tri glavne kanale: investicije, znanja in spretnosti ter trgovino. Zaenkrat se zdi, da je le majhen delež podjetij uspešno izkoristil močan potencial produktivnosti digitalnih tehnologij, kar deloma pojasni, zakaj digitalizaciji ni uspelo izravnati drugih negativnih vplivov na skupno produktivnost. Izkoriščanje vseh prednosti digitalnih tehnologij zahteva dopolnilne investicije v računalniško programsko opremo in podatkovne zbirke, raziskave in razvoj, spretnosti upravljanja in vodenja ter usposabljanje, kar je še vedno izziv za številna podjetja. Digitalizacija vpliva tudi na ljudi in delo, ker prinaša velikansko prednost ljudem, katerih glavne naloge zahtevajo kognitivne in ustvarjalne spretnosti, ter kaznuje tiste, katerih delo večinoma temelji na rutini. Hkrati ustvarja nove oblike pogodbenih dogovorov, ki se izognejo tradicionalni socialni zaščiti. Toda okviri politik za uporabo nove tehnologije – glede izpopolnjevanja znanj in spretnosti, socialne zaščite, dostopa do komunikacijske infrastrukture, razvoja digitalnih platform, konkurenčnosti na digitalnih trgih in ureditve na področju čezmejnih podatkovnih tokov – zaostajajo, zaradi česar je težko v celoti izkoristiti prednosti digitalizacije.

Kitajsko gospodarstvo se strukturno spreminja ter prerazporeja stran od izvoza in proizvodnje ter k večji potrošnji in storitvam. Povečevanje samozadostnosti na področju temeljnih vloženi v virov za določene proizvodne sektorje zrcali željo oddaljiti se od uvoza tehnologij k nacionalni proizvodnji. Premik v rabi energije za soočanje z onesnaževanjem ter krepitev storitev prav tako prinašata dodatne spremembe v kitajskem povpraševanju po uvozu. Tradicionalni kitajski prispevek k rasti svetovne trgovine se bo tako po pričakovanjih upočasnil in spremenil. Čeprav bo Indija predvidoma hitro rasla, je njen model rasti drugačen, njen prispevek k rasti svetovne trgovine poleg tega ne bo zadoščal za nadomestitev Kitajske kot svetovnega motorja tradicionalne proizvodnje.

Tudi trgovina in investicije se spreminjajo strukturno: z digitalizacijo in vzponom storitev, pa tudi z geopolitičnimi tveganji. Povečanje trgovinskih omejitev ni nič novega. Od svetovne finančne krize leta 2008 so gospodarstva G20 uvedla več kot 1500 novih trgovinskih omejitev. Kljub temu smo v zadnjih dveh letih priča valu ukrepov, ki omejujejo trgovino, in slabljenju svetovnega sistema trgovanja, ki temelji na pravilih in je globoko ukoreninjen. Skupaj z naraščajočo podporo vlad številnim sektorjem to povzroča motnje v dobavnih verigah in prerazporeditev dejavnosti med državami, kar hkrati slabi trenutno povpraševanje prek zmanjševanja spodbud investicijam ter ogroža srednjeročno rast.

V tem kontekstu obstaja možnost in nujna potreba po veliko bolj pogumnih ukrepih za ožvitev rasti. Zmanjšanje negotovosti glede politik, vnovični premislek o fiskalni politiki ter odločno ukrepanje za spopadanje z izzivi, ki jih prinašajo digitalizacija in podnebne spremembe, imajo možnost obrniti trenutne spoznanje ter zvišati prihodnjo rast in življenjski standard.

Prvič bi jasna usmeritev politik k prehodu v trajnostno rast v pogojih digitalizacije in podnebnih sprememb sprožila znaten pospešek investicijam. Vlade bi se morale osredotočiti ne le na kratkoročne koristi fiskalnih spodbud, temveč predvsem na dolgoročne donose, zato bi morale preučiti okvire svojih investicijskih politik. Ustanavljanje nacionalnih investicijskih skladov, osredotočenih na investiranje v prihodnosti, bi lahko bilo v pomoč vladam pri snovanju investicijskih načrtov za spoprijemanje z neuspešnostmi trga in upoštevanju pozitivnih eksternalij za družbo kot celoto. Številne vlade so že ustanovile tovrstne namenske sklade, a bi lahko izboljšale njihovo upravljanje za zagotavljanje višjih ekonomskih in socialnih donosov na investicije.

Drugič bi večja predvidljivost in preglednost trgovinske politike lahko veliko prispevali k zmanjšanju negotovosti in oživljanju rasti. Treba je, na primer, doseči večjo preglednost številnih oblik državnih podpor, ki izkrivljajo razmere na mednarodnih trgih, in se dogovoriti glede svetovnih pravil o preglednosti, predvidljivosti, zmanjšanju in preprečevanju take podpore (opomba 1).

Tretjič, fiskalne in denarne politike lahko izvajamo bolje in z močnim učinkom, če je delovanje usklajeno. Obstaja možnost okrepitve avtomatičnih stabilizatorjev za ohranitev dohodkov in potrošnje gospodinjstev (opomba 5). Aktivno usklajevanje v evrskem območju bi prispevalo k zvišanju rasti zdaj (opomba 3). Poleg tega bi, če bi se obeti poslabšali bolj, kot napovedujemo, usklajeni fiskalni in denarni ukrepi med državami G20, tudi ob upoštevanju omejenih možnosti, ki jih imajo glede politik nekatere centralne banke, lahko učinkovito preprečili zdrs v recesijo, tudi zato, ker bi usklajenost okrepila zaupanje (opomba 4).

Trenutna stabilizacija nizkih stopenj gospodarske rasti, inflacije in obrestnih mer ne daje razlogov za zadovoljstvo na področju politik. Stanje ostaja samo po sebi nestabilno, strukturni izzivi – digitalizacija,

trgovina, podnebne spremembe, vztrajne neenakosti – pa so skrb vzbujajoči. Po drugi strani je na voljo edinstvena priložnost za preprečitev stagnacije, ki bi prizadela večino ljudi: vnovična vzpostavitev zanesljivosti in predvidljivosti ter investicije, ki koristijo vsem.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Uporabo tega dela, v digitalni ali tiskani obliki, urejajo pogoji, ki so dostopni na <http://www.oecd.org/termsandconditions>.

Večjezični povzetki so prevedeni izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Disclaimers: <http://oe.cd/disclaimer>